

Jyrki Pellinen

LUOTSIKATU

ntamo

Luotsikatu

JYRKI PELLINEN

Luotsikatu

ntamo

© Jyrki Pellinen

ISBN 978-952-215-351-7

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa
ntamo 2012

www.ntamo.net

1.

Menin ajattelemaan lauseeseen, eikä siinä ole vikaa, sen yleispätevydessä jolla tämä yksilö saadaan säilymään.

– Soita sitten kun taas keksit puhuttavaa, sanoo ettertiin häipyvä viimeinen puhelinääni. Tämä vastaa uutta ratikkamaista kierrosta ratikasta kotiin ja tuolista vuoteeseen.

Suljettuani koneen tämä on se piste, minkä olen unohtanut ja muistanut. Onko se valitettavaa.

Se oli maanantai. Voin aloittaa sen mistä kohdasta tahansa. Kaikki ovat samanluonteisia tunteja, pääasia on että aika kuluu. Heräsin siihen, että piti tarkastaa ensimmäinen liuska, mutta jokin antoi vapauden jättää se tekemättä. Ja niinpä tajusin, että Harri oli Strömbergin naapurina kuten minä Markon. Oli nähnyt tämän hiihtelevän keppinsä kanssa – kyseessä oli Strömberg – kohti Lidliä, ja samalla päiväkävelyllään.

– On tullut uusi IT-henkinen kilpailuvietin omaava isännöitsijä.

– No, sanoi Harri.

– Aina mitä sitten. Eipä juuri vielä mitään, se pisti päänsä jonkun miehen kanssa kerran ovesta. Ja töllisteli sisään. Siistiähän täällä on. Strömberg sanoi, ettei talonmieskään oikein pidä siitä.

Minä muistin Jokisen, siitä ikävän tyyppin joka uhkasi heittää tauluvarastoni kadulle, mutta tuli pyytelemään anteeksi sen jälkeen. Kaikki kävi hyvin kuin H. Salamalla, joka myös muutti noihin aikoihin jonnekin. Oliko se se Vuosaari-keikka, muistelen minä.

2.

Pari päivää pääsi kulumaan nukkumallakin. Luin tekstiä pari liuskaa ja muistin, että Markon tarinaa piti korostaa. Seisoin poikien kanssa maailman torilla, ja meni pari tuntia. Pihalla lätäkköjä ei ollut niin kuin silloin, kun viimeksi kävin täällä. Kahvi tuoksui, Pauligin varastosta. Silloin Marko kertoi jostain aikaisemmasta teoksestaan, jonka senkin nimenä oli Marko.

– Kuka siihen syttyy, kysyin, ja oli muukin joka kuunteli ja nukkui, mutta nyt muistin tämän Markon. Harva syntyy uudelleen. Pisa-tutkija oli siellä

minne menin. Oli ostanut perimällään savolaisosakkeellaan osakkeen Berliinistä, mikä sekin oli oppineisuuden tulos. Hän vasta oppi uusia asioita. Marko kertoili teoksestaan, hahmottelemastaan virheettömyydestä, vanhoista ajoista, joissa esiintyi Tutori, maailman nainen, että siitä tosiaan tulisi vuosi ilman naista. Muistin, että hän mainitsi H. Salaman riehuneen alalla ja kirjoittaneen kirjan nimeltä Vuosi elämästäni.

Marko oli tänään muuttunut, hän vetäytyi, puhui lyhyitä lauseita vastauksiksi, mutta puheen rakenne prakasi, kuten olin odottanutkin, ja mieleen tuli Juhani Jaskari, jonka vanhemmat sukupolven edustajat kyllä hyvin tuntevat.

Korjasin illalla kauluksen nappejani ja yritin olla siinä, kotona tuolissa. Alkoi sataa ja sateen pehmeä lorina kovettui kuin ihmisen mieli. Löysin runokimpun, mutta se ei tällä hetkellä innostanut minua.

Markon Pisa-tutkimus, se vasta oli jotain, ajattelin. Tämä oli noutanut tyhjältä työmaalta ison määrän puita, osin halkojakin, ja kerännyt muotoja, kaavoja, kaavaillut ja luonut ihka elävän Helsingin siinä uudessa kirjassaan. Mutta sitä ei silloin vielä ollut. Samana vuonna ilmestyi Antti Hyryn Uuni, joka sai ison palkinnon. Markoa ei lukenut juuri kukaan. Hyry ostikin kaupasta saatuja laillisia klapeja. Koko talo seisoi luultavasti sillä suuren kustantajan maksamalla maalla.

– Pitäisikö nyt muidenkin kirjailijoiden jotain saada, parahti Marko helposti. Niin helposti, ettei se ollut Marko joka sen sanoi, vaan itsen muistamani paikalla aikoinaan ollut minä. Ja näin tulisi jatkumaan.

3.

Tietty laaja yksinäisyshän täällä on. Kirjoja niin, ettei käsiksi pääse. Hän vie niitä leukaan asti Ervastille ja tuo taas leukaan asti Apollonkadulle.

Yksitoikkoiseksikaan ei pääse, kun – sic – ja silloin Strömberg alkaa puhua nukkumisestaan.

– Soitin Nokialle ja kysyin vanhemmiltani, saanko tulla sinne nukkumaan. En häiritsisi.

– Jumakauta, sehän oli joulukuusi tai jokin pyhä.

– Joo, pitää paikkansa, minä syön, luen ja nukun, mutta siitä voit vähen-

tää juomisen pois. Joenpolveakaan en jaks mennä katsomaan, se elää siellä sen kadun päässä.

Strömberg ja Joenpolvi juovat yhdessä, ovikello soi. Joenpolvi kalsareissaan menee ovelle ja murisee, siellä on se narrrrrrrrtttu.

Strömberg nauraa kuin potkut saanut radiotoimittaja.

Sitten käydään läpi Aato Laitilan potkujen historia. – Se oli se Päivi Istala. Onhan sinullakin se vastaava tapaus, vai oliko se Markolla, kun morsiamen avomies oli nimeltään Porakorpi. Senhän saa ennen pitkää aina tietää.

–Tunnen nimen, sanoin, tarkoitin Istalaa. – Vai se Narrrttu, oikein isolla, toistelin.

Olen vähän hidasjärkinen, osaan Harrin ja Strömbergin kanssa erotella tapauksien luonteita ja arvostuksia, ja paheksua niitä, mutta muu avaruus jää aina Strömbergille, kuten nauru ja hyväksyntä. Oudosti hyväksyntä ja paheksunta nykyään kai kuuluvat yhteen. Sen Strömberg osaa. Kuuntelen hänen laajaa avaruuttaan joskus kuin oppilas. Tietääkö hän sen.

Hänen elämänsä on kuin potkujen historiaa. Panen hänet puhumaan ja kuulen kertomuksen. Kärsin kepeistä, joka aina alkaa liukua kahvilassa kuin kahvilassa. Miksei hän ripusta sitä telineeseen. On kuin nainen. Tuossa minä olen parempi. Hankkisi koiran. Silloin Strömberg alkaa haukkua putkitoimittaja Leelia Novakia. “Mie kuule”, “Enkö mie oo yhtään eroottinen”.

Kaikki se tuntee, kaikki se kärsii.

– Haen lisäkupin.

4.

Harri soitti, kuuli Markosta, tämä oli tehnyt historiaa, sovinnon äitinsä kanssa jo pitkän aikaa sitten.

– Ilmankos häntä ei ole nähty. Onko se käynyt hevoskastanjapihassa nurmella siinä puutarhapalkitussa talossa, josta se ennen aina kertoi.

Jokin minussa vastaa kyllä kai. Kaikki on mahdollista. Mutta Markon yksi tapaaminen ei ole sen useampi.

– Vai niin kirjoitin tähän, sanoin Harrille, kerro Strömbergille, sekin oli

niitä ervastilaisia.

Strömberg kertoi Markon olleen K-kaupan ovella pitäen ovea auki. Tämä näytti vanhentuneelta, mitta se johtui kai tummista silmälaseista. Minä olen menossa juhlimaan, ostamaan jäätelöä, Marko sanoi, tulen juuri juutalaisten kokouksesta.

– Aika tyhmää, ellei tuntisi sitä. Se oli joskus vuonna 96 minulla, ja meillä kaikilla 2004. Menköön aika minne tahansa, kaikki tähdet merkitsevät ja viittaavat Markoon ja Ervastiin, sanon itseskeni ja lisään: ja Breshneviin, kylmään sotaan.

– On se tavallaan rauhallinen jätkä, ei mikään näyttelijä Hart, sanon vielä.

Aika kului loppuun kuin bensiini autoista. Mieleen tuli Kiannon korpi. Korpikirjailija. Kenen kanssa puhua, kuunnella korpea, metsää, tuota ylivoimaista. Sellaista, josta roikkuivat hämähäkin langat. Sillä oli rivo vaimo, joka kuulemma keräsi hämähäkkejä tai perhosia, yökköjä. En ollut koskaan nähnyt sellaista. Koska ne vein, mietin. Nimittäin kirjat vinttiin. Lerkka vei ne, siitä on taas aikaa ja aikaa. Neljännesvuosi sitten. Pitääkö tässä ruveta tekemään päiväkirjaa. Luku neljännesvuosi kilahti. Mutta sitten muistin Eilan aikuismaisuuuden ja Puolangan, kun mistään ei tullut mitään. Hän ja Julma Ölkky. Maailmassa ei ole enää mitään salattavaa. Sinne oli seitsemän tunnin ajomatka. Oli useita kahvipysähdyksiä ja Sebastian sai käyttää uusia vaihteita ja, kuten monet luulivat, karttakameroitaan, jotka olivat tehneet hänet ihmisemmäksi. Ei enää pelkäisi karhuja. Ajattelin hulluja miehinä, ei minkään näköisiä. Tapaisin Strömbergin ja saisin uusia juttuja vasta ensi maanantaina. Nytkin oli maanantai.

– Pysyn henkisenä, sanoi Harri K-kaupan ovella. – Kävin juutalaisten luona. Nyt aion juhlia, ostan jäätelöä.

5.

Löysin Marko AA-ryhmästä. Sille oli tullut borrelioosi. Jäljellä enää 5 prosenttia. Se oli hoitanut itseään, pitänyt jalkoja kiniisissä, kuumassa vedessä, virtsatedessä, lukenut vuoden päivät Raamattua 15 minuuttia kerrallaan. Niin se

meni tasan.

Sellaisesta kun kuunteli, sai jotain. Tämä jäätelökin oli aika yksinkertaista. Ajattelin, mistä se oikein tuli, eihän täällä Katajanokalla mitään juutalais-temppeleitä ollut.

Puhelin ei soinut pitkään aikaan. Leijonan luola on selvästi kasvi- tai eläinfilmi. Miksi ohjelmat alkavat olla aina lapsille. Kuulitko sen mitä se tanskalainen sanoi silloin minun luonani, kun katseli TV:tä: teillä suomalaisilla on vielä huonommat ohjelmat kuin meillä.

Ilta oli sitten avoin. Se sana ärsytti jo pitkään. Maailman piti olla kuin neuroottinen kuusitoistavuotias, kysyä youtubesta kuin Jean Deanin äänellä, missä se on, mitä tapahtuu. Oli ollut jo kauan tällainen ja minä kenties kasvanut vastarintaiseksi, kuin sulkemaan tietoja, itsejä, sivupersonia keksien ottamaan vastaan yhä uusia ulottuvuuksia, johtaen kaiken hullun cleggimäisen beatnikki-punkin kehittymistä omista aivoissani. Aivoissani oli ihminen. Ihmisen kuva joka muuttui. Joka tunsi vaaran, ärsyttävän nuoruuden ikäänä kuin Peter von Bagh olisi taas ansainnut kannuksiaan, ikään kuin maailmassa ei koko ajan olisi liikaa purskahtamaisillaan olevia, toinen toistaan muistuttavia elokuvia, tyhjän dokumenttisia näkymättömiä törmäyksiä. Sanoja tuli ja meni. Harri ei vastannut puhelimeen itsekään, ei ollut enää olemassa. Suri viihdettään kuten Strömberg.

– Ne ovat lopettaneet Sallyn, olivat hänen viimeiset sanansa.

6.

Herättyäni oli perjantai. Olin nähnyt unessa olleeni hieman kaikkivoipa, jotain tuttua, sellaista mukavasti käsiteltäväkö haluatte kuulla. Esimerkiksi ajattelin valveilla omia kaupunginosiani, unohdetut palasivat mieleen, sukkia etsiessäni heräsin kokonaan.

Menin illalla Markon ryhmään. Se oli seurakuntasalissa, siellä oli ukkoja. Marko kertoo taas kehityksestään. On kuunnellut Maurizio Pollinin Vallankumous-etydiä, “kun se vasen käsi tulee alas”.

– Se on niin komeata, se on henkistä, mutta kun nämä “eikuuhmiset” ja “mutkuuhmiset” ovat materialistisia.

Marko kertoo vakoilleensa kaikkia ottamalla selvää, löytänyt totuuden sieltä ja täältä: esimerkiksi kuinka seurakuntalaiset vihaavat toisiaan. – En mene kirkkoon istuksimaan muoviampäri päässä.

Markon kieli oli tullut vahvaksi, julistavaksi, silti hän keräsi lehtiä eikä häntä näkynyt samoissa kahviloissa. Elämä tuli minun kohdalleni. Se oli kuin peilikuva: kerroin sanatarkasti melkein samaa kuin olin eilen ajatellut. Ja kun tulin pisteeseen, jossa oli krusifiksi, istuin koko illan kotona. Sellaista se on. Elämä oli tosiaan samanlaista kuin peilin toinen puoli, niin että tunsin pirstoutuvani kahdeksi, kolmeksi ja neljäksi.

Markoon oli helppo samastua ja arvella minkä ikäinen minä itse olin. Soitin tosin itse painoja ja pianoa, ja esiinnyin aina kuin voin, kun joku oli läsnä. Eikä Markon innostus tuntunut vieraalta; mutta en ihan lasin lävitse nähnyt kaikkea. Tosin into on nykyään tuiki harvinainen juttu. Ja Marko puhuikin sen taakasta, ja mikä parasta ihan oudosti, taakan suhteesta tähän aikaan. Josta kaikki henkisyys oli tipotiessään, lähtenyt yöllä vieraisiin, soluttautunut Auerin murhaajien makuuhuoneeseen, esiintynyt siellä Ilta-Sanomissa yhden yön juttuna. Ikään kuin heinällä kutittaen. Hyi helvetti, miten inhottavaa. Marko ihan tärisi: – Eihän täällä ole enää tilaa meille tavallisille genuineille yksilöille.

7.

Tämän ryöpsähdyksen jälkeen ymmärsin, että niitä tulisi enemmänkin, lukuisia satoja, että hän oli täynnä pyhää vihaa ja pyhää yritystä päästä menneisyydestä parempaan maailmaan. Jossa menneisyydessä yhteisöjen kannalta oli kumminkin ollut parempi elää. Vaikka nykyiset valtiot tekivät koko ajan uutta kylmää sota. Kylmä sotakin on nykyään kuuma ja seksikäs.

Joku ei päästänyt Markoa otteestaan.

– Minä kuulin jonkun seurakunnan radiosta tai jostain WTC-torni-ohjelman, jossa Condolezza Riisi -niminen, joku Amerikan ulkoministeri oli bunkkerissa saanut yhteyden Putiniin, joka lupasi ymmärtää iskun avaamat leveät otteet, ja sanoi: “Me suomme teille vapaat kädet näyttää taivas.” Johon Condolezza sanoi: ”Silloin viimeistään ymmärsin, että kylmä sota on ohi. “

Ihan totta se oli eilen, eikä se ollut mikään Vivaldin Talvi.

Ryhmässä oli vilkasta ja Suvanto-niminen – vaikka nimiä ei saisi paljastaa – piti sen jälkeen pienen tauon, jolloin jäsenet miettivät Markon tupsahdusta, joka oli heille yhdentekevä. Hän kääntyi minuun päin, oli minua pari vuotta nuorempikin, ja sanoi: Sinä varmaan haluaisit kuulla Vivaldin Talven.

No, kliseillä pärjää, sanoin: “Mene sinä vain peilin eteen ja suorista kaikki, mikä suoristettavissa on.” En muista, käytinkö lainausmerkkejä, mutta ei siinä mitään kirjoittamisen tuntuista ollut. En pidä kai ihmisistä, jotka pärjäävät omillaan, he menevät siltojen alta, alentavat päätään. Olin juuri kääntymäisillään Markojen puoleen ja sanomaisillaan: keksin juuri tämän, älkää alentako päätänne. Tiesin heti, että Marko olisi pitänyt siitä. Riidan siemen on poissa sinapista. Vielä noin sanottuani Suvatnto olisi kompromettoinut ohjelman mukaisesti: tuo oli hyvä, täytyy kirjoittaa ylös. Mutta minä olen sellainen Tähtien sodan mies, perheellinen.

8.

– Yhteiskunta meni kuin Ruusulankadun keilailuhallin mustin kuulalaakeri ja ajatus oli mietittynä ja esiteltiin valmiina yksilöille ja kunnille, ja Janakkalan kunnan puheenjohtaja pani vastaan, sanoi Marko. – Minne tahansa pääni käännän, tulee yhä parempaa tekstiä. Hitaalla äänellä puhui Valtion edustaja, melkein kai kuntaliittojen yleistäjä, pamautti yli Janakkalan rahojen riistämisen, jolloin työntekijät joutuivat matkustamaan Hämeenlinnaan. Se sanoi, että tämä on koko maata käsittävä, me otamme huomioon Inarinkin.

– Ai perkele kun se tuntui pahalta. Se on perisynti, että käytetään tällaisia vakavia asioita nujertavia tyhjiä sanoja lyömäaseina. Lupasin sinulle lukea sen Ariston kootut runot, sanoi Marko vai olinko se minä, sillä olin alkanut ymmärtää. – Sen runokirjan nimi oli “Sydän on tärkein lyömäaseeni”. Mutta se jätkä on varmaan köyhistä oloista Ruovedeltä, perseennuolija ja saunamaija. Ilkeitä ihmisiä. Ja kun niille kirjoittaa, ne ei vastaa.

Muistin Pentin toisesta ryhmästä, joka kirjoitti kaikille ja vaati suoristusta evankeliumin nimeen.

– No sinä voit kirjoittaa näistä, vaikka se olisi vähän hidasta, tuli Suvanto väliin.

Katsoin kelloa, oltiin syvässä itse luodussa ajassa, jollaisia oli kaikkina ai-

koina anarkistien ja heistä parhaimpien, AA-laisten piirissä. Niitähän ryhmiä oli maailman kaikissa maissa. – He ainakin tekevät parannusta, minä ainakin panen palat vaikka virasta veteen ja syön kamferia – en viitsi puhua tällaista. Miehet hauhkuvat aina toisiaan, viljahti Marko.

Katselin miestä: ihan Svjatoslav Richterin veljen näköinen, siinä kuusisakymppisissä.

9.

Puhuin kyllä Harrille ja muille “sivuihmisille”, jotka tuntuivat melkein tärkeimmiltä ihmissuhteiltani, samoja kuin osittain tässä tai muissakin kirjoissa. Sillä rakkaus ja muu estetisoiminen oli jotenkin biologiaa ja vaatimuksena oli rationaalisuuden sovinto. Sovinnossa ihmisen kanssa, jotka olivat kaukaisia, melkein numeroita joita voi laskea yhteen ja erilleen, ja joiden läpi puheet ja yhteiskuntakin kulkivat. Nämä olivat minun ajureitani, vaunuja tarvittiin, ja salasanoja. Hyvä Marko. Hän marssi sisään hintaa kyselemättä. Minkä tuhkan jälkeen jättäen en tiennyt, kaikki tämä oli mukava arvailia.

Nyt oli vasta tiistai, odotin perjantaita jolloin ryhmämme kokoontui. Se oli alkua monille puheille joita ei TV:stä tai muista nyky-yhteyksistä löytynyt. Kaipasin nyrkkeilyä, joka kuitenkin oli turva. Olin istunut puolikyhmässä Suomenlinnan lautan viereisillä rautapenkeillä ja aistinut viereeni tulleista saksalaisista tytöistä saksankielen taitamattomuuden. Olin miettinyt tulevia ihmistekoja ja päättänyt antautua itselleni, alkanut mietiskellä – ja seuraus oli, että ulkoministeriön, vai minkä ulkomaalaiskirjaston portailla sain tämän kaikkeusnäyn.

Jokainen tunne ja ajatus oli löydettävissä melkein läheltä, melkein kaukaa, ja katselin kuinka matalat laivat kulkivat veden pintaa Bernerin hajuvesifirman edessä. Ei Marko ollut ainoa, yksikin sana vaati minulta monta liuskaa ja tuntui kuin suurin osa jäisi verhon ulkopuolelle.

Lisää outoja. Rautatieasema on pankki. Se on koneisto, johon toisilla on enimmäkseen ystävälliset suhteet. Se toimii ja odottaa kysymystä: koska lähtee ensimmäinen juna sinne ja sinne. Ei kysy kuin hinnan. Riittävätkö rahat. Kissana pudistat veden turkista. Onko poliisi ajassa takana vai ehditkö ennen niitä. Juna nyrkkeilee puolestasi, vie sinut kauas, on aika lähteä. Tällaisia ja kummempiaakin syntyy minussa rapussa, kun olen istunut kauan sisällä, kun

olen ponnistellut kaikki voimani, evääni, nukkunutkin – ja vastannut puhelimeen. Ja sitten myöhemmin noussut taas seitsemän haltiani, sivupersoonien kaltaisteni kehään. Avannut TV:n joskus öisin, yöllä, ihan äskettäin ja nähnyt Suomen raskaansarjan nyrkkeilijän Robert Heleniuksen tyrmäyksen viimeisessä erässä. Hän on tyrmääjä, niin olen minäkin kuin Josph Conrad, joka vaihtoi kieltä kesken leikin.

10.

Kone, masiina, tai kuvan katsominen mikä ei tuota elämyksiä. Iso kone, joka odottaa, on periaatteessa näkymättömänä kaikessa. Kuka nyt sellaista jaksaa, kysyy vuohipaimenelta tuntuva Suvanto. Leikkii tähtien sota -ajatuksilla, oikeastaan eksyy labyrintteihin. Marko julistaa: ei ole muuta kuin kone, olkoon sitten vaikka oman ruumiini muotoinen. Ihan niin puhui Leninkin, sanoo Suvanto. Kysyy kuka haluaa kahvia. Missä on mikrofoni. Se on minun mielestäni minulla. Minä en puhu, antaisin sen Mikille joka istuisi vieressäni, joka on tänään laskeutunut nostokurjen nokasta, oli vaarallinen päivä. Lepäsi kotona ja ihmetteli. Kaikki on alkanut mennä paremmin, kun on nelikymppinen kohdaten ensin yhteisön, saaden siitä konevoimaa. Joka toimii toistolla ja uskon puuduttamisella ja jälleen toistolla niin, että siitä tulee romaani. Unohdin sulkea sulkumerkit.

Tähti lensi ja sai ystäviä. Käytän rappuja aina tullessani. Astuin ratikasta, joka on kone. Nousen ja lennän toisten luokse. Olen valveilla kuin näytelmässä.

Missä on Wilhelmsin apteekki. Kenen syy. Ei kenenkään, edes julkisivuja ei pystytä säilyttämään. Helsingillä on omat Kummolansa (mies, joka tuhosi Sibeliuksen syntymäkodin).

– Hurjaa menoaa muttei kyllin hurjaa, sanoo Marko. – Kyllä ne aasit toivat tänne Intiasta buddhismia tuhansia vuosia sitten. Ne raahaavat sitä yhä. Mutta se ei auta.

Panen sulkumerkit ja palaan hylkiövuorelle.

– Ottaako tohtori, kysyy Suvanto. – Se hoitaa potilaitaan perinteisin keinoin kuin Marko.

Meissä on jotain samanlaista, tietää Marko. Läpinäkyvää. Oletko koskaan lukenut Edgar Allan Poeta, hän kysyy.

Tämä on darwinismia. Onko vahtimestari sama kuin portsari. Mitä te siellä yläluokassa ajattelette.

11.

Tunsin suonissa, että Marko ja minä olimme haasteiden ytimessä. Kuinka kauan sitä oli kestänyt? Ja mikä sen keskeytti? Missä Marko oli ollut, mutta yhtä hyvin, missä minä olin ollut. Heti kun aloin kysellä, en vastannut. Me tarvitsemme pelkästään haasteita. Onneton se jäätön talvi, kun jäänsärkijät jäivät satamaan tai merikapteeni joutui sairauseläkkeelle ennen aikaansa. Kaikki onneton, koko elämän kauneus, elämä joka räjähtää ja on mittaamaton – me ajattelemme.

Lisäksi ajattelemme niin, että ehkä toinenkin ajattelee niin. Jopa, että onko meitä edes olemassa. Mutta nyt Markon tunnistaminen Richterin ja Pollinin kaltaiseksi riitti kääntämään oman jäänsärkijän kelkan.

Oliko Harrissa ainesta Beatlesien Yellow submariiniin. Vai pitikö uskoa Strömbergiin. Minne he aina liitävät, sulkevat puhelimensa ja alkavat asua nelikympäsinä. Sotu-mestarit, sairauseläkeläiset, arvokkaita pyhäinjäännöksiä.

Huomautan että nämä ovat omia luulojani, joita kirjoitan kodissani enkä selvittele näitä noille kavereille lähes pitkään aikaan. Romaani on S:lle kuin nainen, monimutkainen olio, meduusa, menneisyys tai räjähtävä tulevaisuus. Muistan sen hetken, kun otin S:n mukaan vappukutsuille, jossa tämä vertasi erään naisen ruumiinosaa osteriin. S. alkoikin repiä hiuksiaan sopeutumattomuutensa takia. Meni sanomaan sen ja sanoi sen jälkeen: – En ole koskaan nähnyt näin hienoja ihmisiä.

Vähän samaa aksenttia tuossa kuin Markollakin, joka piilovähätteli itseään. Olikohan hänellä jokin teos taskussaan. Oli muutenkin ollut aika pitkään pois julkisuudesta. Strömbergin todellinen syykin paljastui erään kovapäisen kuvanveistäjän olemuksen aiheuttamaksi. Hyvä taas, että joukko on koolla. Koolla ja mielessä.

12.

Strömberg puhui silakkaselistä. Jossain syvässä Suomessa olevista oudoista kortteleista. Kuka ei lisääntyisi, muuttaisi mieltään nuoruuden näkemisestä. Mutta hän vaati älyllistä rehellisyyttä ja oli “toinen ihminen”.

– Mitäs kerrot sitten, kun et ole sama.

– Minä tutkin Helsinkiä.

Täältä tuntui löytyvän monta Strömbergin kaltaista puhelimensa sulkevaa, elitistivää hienoa kiinalaiserakkoa, niin kuin minäkin.

Olin itsekkin nähnyt silakkaselän, kun sukulaistyttö tuli käymään. Se oli pitkä ja finnitön, suora ja yleismaailmallinen.

– Sinä tuijotit sitä.

Pojat asensivat rukousmattoja, loivat lemmenpesiä ja kaupunginosan ylle laskeutui ilta.

Strömberg veti nelipaaluja, ei osannut puhua verkkaisesti, tulla toimeen yksisanaisella vastauksella. Kuuluisat sosiologit riisuttiin maineestaan. Oli läheltä piti -tapauksia, kun Akseli Porakorven esitelmä keskeytti ikuisiksi ajoiksi radiotoimittaja-häiriköksi nousseen tyyppin toiminnan Ylessä.

– Historiallinen teko, sanoi S. – Vähän samaa maata kuin Havelin nousu presidentiksi. Hyviä lääkkeitä yhteiskunnan läpivalaisuus ja jäsentämiseen, mutta niitä oli liian vähän. Tai juuri sopivasti saadakseni potkut. Ja niin sain vuoden palkat. En osannut yhtä hyvin hoitaa rahaa, raha kun on ensikertalainen minun kellonsoittajan kourissani.

Itse asiassa Strömbergistä ei tullutkaan kuuluisaa, hänellä oli kyhmyiset sisätyöntekijän kourat ja herkkä korva, kuten ennenkin.

– Velttokin otti vastaan minun apuni, kun mainostin häntä kaikkialla suhteillani, mutta antoi lopputilin, tosin rahattoman, tultuaan valituksi laululinnuksi eduskuntaan. Veltto oli kuikka ja M.A. oli kuin sairas käki, joka yritti esiintyä toisen sukupuolen nahoissa, olla Helga-neiti kylvyssä. Kirjoitti kirjan kokemuksistaan, jossa oli paljon erotiikkaa koska-meitä-käsketään -tyyliin. Se olisi ollut laulettuna parempi ja rehellisempi. Yksikään romanssi ei ollut pitänyt paikkaansa, olin itse tarkistanut sen.

– Sitä paitsi on ihmeellistä sekin ettei Antero Mertaranta ole ulkomainen laulaja.

– Niin, Antero ja Mauri.

13.

Poskeni tuntevat sen musiikkisalin, elokuvan taideteosmaisuuuden yleensä. Hyväksyntää alkaa virrata niille, puna. Mutta kaulukset ovat tunteettomia.

Ei edes brittielokuvista irtoa sympatiaa. Elämässä täytyy olla palkkaennakkoa, kelkkamäkiä, yllättäviä, illallakin ajan kuluu, vaikka se ei olisi edes terveellistä.

Elämästä ei voi saada kuittia. Yhtä vaikeata on rationaalisuuteen hukkuvalle kansalla, ex-maailman jätöksillä.

Marko kirjoittaa taas kirjaa. Mieli sanoa, että suhteeni esimerkiksi turkilaiseen musiikkiin on jotenkin sama kuin Strömbergin suhde ruotsalaisiin. Katariinan hissistä hän kyllä pitää, on suorittanut ruotsin alkeiskurssin, on ylioppilas. Mutta kirjoittaja voisi kertoa muistakin syistä, vaikka omasta päästään, tai minun tarpeettomasta kauluksesta, epäyhteiskunnallisuudestani, epäsosiaalisuudestani, koko ryhmällisen samansuuntaisuudesta. Vai mitä. Kukaan ei vastaa. Kaipaan Markoa, vaikka hän tietää että nämä ajat tulevat ja kuluvat itsekin. Sietämätöntä on katsella epätäiteellisesti luotua elokuvaa tai kuulla valtion taidebudjeteista.

Jätän kesken. Jutun voisi myydä suoraan tai huutokaupassa Helanderilla tai Bukowskillä. Ne eivät ole aitojen käsityömestarien tuotteita. Ja jos ne eivät ole, sanoo Kemppinen. Postimies ei soita kahdesti.

Elämä on kuluva tuote. Ei sitä voi myydä. Marko ei ollut Marko, ihmetelin miksi yleensä oli Markona Marko. Aineita ja aineita kirjoitti kai koko elämänsä. Tutustuin häneen jonkun toisen juopon kautta. Se on nyt kuollut. Kiipeää kohti kuuta, ei edes yhtä hyvin kuin Esko Valtaoja. Tällaisia petoja se Mailerkin pelkäsi, lainasi lainaamattaan Truman Capoten poliisipöytäkirjoja – ja peläten Capotenkin aitoutta, muistuttaen Al Caponea. Ajattelin niitä tuhansia, joilla ei ole varmaa käsitystä taiteesta, jotka yrittävät löytää vertauskuvaa, jotka pitäisi ottaa mukaan kirjaan esimerkeiksi mukana olijoista. Elämän muuttua kapeaksi kuin Veikko Lavin mukainen ranskalainen elokuva.

14.

Samaa puhuu Strömberg, sanoo että aika ei kulu, postikortit tai kirjeet eivät lennä, vaan halkeavat TV:n katseluksi. Kuihtuvat tyhjän don Quijotet. Kutsuvat luokseen ja alkavat yrmeillä julkisivulautakunnan kanssa, kerätä melkein adresseja nepalilaisten rivo-buddhismin veistoksiin Yliopistokadulla. Oletko nähnyt kaikki, kolme olemme nähneet, kyllä Strömberg on eri ja samaa mieltä. Tähän minä en voi muuta sanoa. Tunnen omistajan, karjalaisen kiristäjän,

Erossa oleminen ja ajan kuluminen aina näkyi jossain. Tuskin Marko muisti sisaren lapsiakaan.

- Onko Iran kuva vielä jossain, kysyi aina jompikumpi.

- Kyllä se on tallessa, sanoi aina jompikumpi.

Sen jälkeen oli tullut Tessakin.

- Ai juu, sanoi Marko.

Outo filmi alkoi herätä illalla. Sisar ymmärsi periaatteen, mutta hänellä oli ollut kiire. Marko oli sanut rakentaa maailmaansa yksin. Hän tunsi itsensä eloonjääneeksi. Hyvä niin.

Marko sitoi papereita yhteen.

- Luetko vielä, hän kysyi.

- Mitäs tässä ensimmäisellä rivillä lukee, kysyi sisar. - Oletko sinä ollut ulkomailla. Missä?

- Se oli Tanskassa tai Ruotsissa.

- Ruotsissa, joo, sanoi sisar. - Milloin.

- Pari vuotta sitten.

- Minusta tässä on kulunut kymmenen vuotta.

Uusia tietoja unohtuneesta elämästä, luki niteessä.

Kaunokirjallinen löytö. Jyrki Pellisen, tekijän, avantgardistinen elämä.

Marko-sarjan kolmas osa. Eniten elämäkerrallista ainesta sisältävä kehitysromani, jossa yksilö ja yhteiskunta vaikuttavat toisiinsa luotettavalla tavalla.

ISBN 978-952-215-351-7 / KL 84.2

Kannen kuva: Jyrki Pellinen